ΜΙΑ ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

Προδομένη νεολαία

ΟΙ ΝΕΟΙ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ ΜΑΣ

5.- Τό Πανεπιστήμιο δέν συμβαδίζει μέ τή ζωή μας

ΤΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΓΙΑΝΝΕΝΑ, Ἰανουάριος.

Ο ΧΩΡΟΣ, ἕνα φοιτητικό «διαμέρισμα» καί πάλι, στό ὑπόγειο μιας πολυκατοικίας — δωμάτια ἕνα, παράθυρο κανένα κλπ. Συζητῶ μέ τρεῖς φοιτητές, ἐνῶ ἕνας ἀκόμη φοιτητής καί μιά φοιτήτρια παρακολουθοῦν χωρίς νά μετέχουν. Ἀργότερα θά πάρη μέρος κι' ἕνα τέταρτος. Εἶχε προσκληθῆ καί μιά ἀκόμη φοιτήτρια, ἡ ὁποία ἀρνήθηκε νά ἔρθη.

● Ο ΦΟΙΤΗΤΗΣ Α φοιτᾶ στό τέταρτο ἔτος τῆς Μαθηματικῆς, ὁ Β στό τρίτο, ὁ Γ στό τέταρτο ἔτος Φιλοσοφικῆς καί ὁ Δ στό τέταρτο ἐπίσης τῆς Φιλοσοφικῆς.

● ΜΙΛΑΕΙ ὁ Α γιά τό πῶς βλέπει ὅλ' αὐτά τά χρόνια στό Πανεπιστήμιο καί στήν πόλη:

Α: "Οταν τέλειωνα τό Γυμνάσιο μέ τή σκέψη ὅτι θά μπῶ στό Πανεπιστήμιο, ἤλπιζα σέ πολύ περισσότερα πράγματα. Καί ὅτι θά ἀποκτοῦσα γνώσεις πάνω στήν ἐπιστήμη πού θά ἀκολουθοῦσα, καί ὅτι θά ἀποκτοῦσα γενικότερες γνώσεις. Ἀπό τό δεύτερο ὅμως χρόνο, πού ἄρχισα νά καταλαβαίνω τί γίνεται στό Πανεπιστήμιο, ἀπογοητεύτηκα τρομερά. Δηλαδή, μπαίνοντας στό Πανεπιστήμιο, θεωροῦσα τό πτυχίο σάν κάτι τό πολύ σοβαρό. Τώρα, στό τέταρτο ἔτος, πιστεύω ὅτι δέν εἶναι τίποτα. Ἀλλά καί ἀπό γνώσεις πάνω στήν ἐπιστήμη, ἀπό διδασκαλία καί συστήματα παιδαγωγικά, τό Πανεπιστήμιο δέν μοῦ ἔδωσε αὐτό πού περίμενα.

— Παίρνοντας τό πτυχίο, τί περιμένεις ὅτι θά κάνης;

Α: Βρίσκομαι σέ μιά ἀβεβαιότητα. Δέν θέλω νά διαριστῶ, ὄχι μονο γιά τίς ἀποδοχές πού εἶναι λίγες, ἀλλά κυρίως γιατί δέν συμφωνῶ μέ τό σύστημα πού ἀκολουθεῖται στήν ἐκπαίδευση. Ἀκόμη περισσότερο, δέν θέλω νά κάνω φροντιστήρια γιατί τά βλέπω σάν καθαρό ἐμπόριο. "Αν τελικά δέν μπορέσω νά κάνω τίποτε ἄλλο, θ' ἀκολουθήσω τό διορισμό, τί νά κάνω; Ἀλλά πάντα μέ δισταγμό, δέν ξέρω.

— Ὑπάρχουν δυνατότητες γιά μεταπτυχιακές σπουδές;

Α: Ἐδῶ δέν ὑπάρχουν. Ὑπάρχει μονο ἕνα τμῆμα νομίζω, στή Θεσσαλονίκη, ἀλλά μόνο γιά τή Φυσική. Γιά ξένο Πανεπιστήμιο, πρέπει νά πετύχης μιά κρατική ὑποτροφία, ἄν δέν ἔχης δικά σου λεφτά. Γιά τά Μαθηματικά πάντως, δέν εἶναι γνωστό σέ μᾶς ὅτι ὑπάρχουν πολλοί κλάδοι πού μποροῦμε νά ἀκολουθήσουμε.

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

— Ποιές ἄλλες δυνατότητες ἔχει ἕνας πτυχιοῦχος Μαθηματικος, ἐκτός ἀπό τή Μέση Ἐκπαίδευση;

Α: "Αν βγάλη καί καμμιά ἄλλη Σχολή, τεχνικής κατευθύνσεως, μπορεῖ νά διοριστῆ καί κάπου ἀλλού, σπάν ΟΤΕ, ὅς ποῦμε.

— Στή βιομηχανία;

Β: Στούς κομπιούτερς.

Α: Ναί, τώρα στά τελευταῖα χρόνια ἔχουν προστεθῆ μερικά μαθήματα πού δίνουν μιά κατεύθυνση πρός τούς ἠλεκτρονικούς διερευνητές. Ἀλλά νομίζω ὅτι εἶναι ἀλλοχωστες οἱ γνώσεις πού μπορεῖ νά πάρη ἀπό ἐδῶ ἕνας φοιτητής γιά νά μπορῆ νά ἐργαστῆ πάνω σ' αὐτούς. Πρέπει μετά νά κάνη καί μιά εἰδίκευση.

Β: Στό Πανεπιστήμιο δέν ὑπάρχει διερευνητής. Εἶναι ἐντελῶς θεωρητικές οἱ γνώσεις πού παίρνουμε. Δέν ἔχουμε Ἰδέα τί εἶναι αὐτός ὁ διερευνητής.

— Γιά ν' ἀποκτήσης πρακτικές γνώσεις πάνω στούς διερευνητές, ὑπάρχει δυνατότητα σέ ἄλλο Πανεπιστήμιο;

Β: "Οχι, ἀπ' ὅ,τι ξέρω δέν ὑπάρχει. Ἐδῶ στά Γιάννενα ἔχει ἱδρυθῆ τμῆμα ἐφηρμοσμένων μαθηματικῶν, πού θ' ἀσχολῆται δηλαδή μέ τούς ἠλεκτρονικούς διερευνητές κλπ. Ἀλλά δέν ὑπάρχουν τέτοια πράγματα ἐδῶ. Στά ἄλλα Πανεπιστήμια, στήν Ἀθήνα καί τή Θεσσαλονίκη, νομίζω ὅτι τό Μαθηματικό τμῆμα ἔχει μόνο θεωρητική κατεύθυνση.

Α: Νομίζω ὅτι δέν ἔχει καμμιά εἰδική κατεύθυνση. Ἐδῶ ὑπάρχουν τά δύο τμήματα μέ ὑποχρεωτικά μαθήματα στό Ἐφηρμοσμένο καί τό Θεωρητικό. Στήν Ἀθήνα καί τή Θεσσαλονίκη γίνονται μικτά μαθήματα, θεωρητικά καί ἐφηρμοσμένα. Ἀλλά τελικά, τό ἴδιο πράγμα εἶναι ὅλα. Δέν ὑπάρχουν ὅμως καί οἱ βάσεις γιά νά ἀποδώσουν ὅλα αὐτά. Ἄλλωστε, οἱ περισσότεροι καθηγητές πού διδάσκουν δέν ἔχουν οὔτε συγγράμματα. Σημειώσεις ἔχουν, πού δέν δίνουν βέβαια πλήρεις γνώσεις πάνω στήν ἐπιστήμη. Εἶναι σημειώσεις ἀπό τίς παραδόσεις τους. Ἄλλος ἔχει σύγγραμμα ἀπό 100 σελίδες καί τό χαρακτηρίζει σάν εἰσαγωγή στήν εἰσαγωγή τοῦ μαθήματος πού κάνει. Ἄλλοι πάλι διδάσκουν καί περιμένουν ἀπό τούς φοιτητές νά κρατήσουν οἱ ἴδιοι σημειώσεις. Στήν κρίση τους δηλαδή. Συγγράμματα ὑπάρχουν ὁρισμένων καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἀθήνας καί τῆς Θεσσαλονίκης. Οἱ περισσότεροι πάντως πού διδάσκουν ἔχουν σημειώσεις. Δύο καθηγητές δέν ἔχουν οὔτε καί σημειώσεις.

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΡΙΑ

Γ: Νομίζω ὅτι ἐσεῖς ἔχετε καί μιά παραπανίσια δυσκολία ἀπό μᾶς τῆς Φιλοσοφικῆς. Δέν σᾶς ἀφήνουν νά μελετήσετε στά Σπουδαστήρια.

Α καί Β: Ναί.

Α: Ἔχω προσωπική ἐμπειρία. Πήγα κάποτε νά διαβάσω στό Σπουδαστήριο καί οἱ βοηθοί μέ ρώτησαν τί θέλω. "Οταν τούς εἶπα ὅτι θέλω νά διαβάσω, μέ κύτταζαν ἐκπληκτοι.

— Τό Σπουδαστήριο, τί ρόλο παίζει;

Α: Κυρίως εἶναι γραφεῖα βοηθῶν, πού μποροῦν νά τά ἐπισκεφθοῦν λίγες ὧρες καί οἱ φοιτητές γιά νά δοῦν ἕνα βοηθό.

Γ: Σέ μᾶς, στά Σπουδαστήρια θά πάη ἕνας φοιτητής γιά νά κάνη μιά εἰδική μελέτη.

Β: Στή Μαθηματική δέν ὑπάρχουν Σπουδαστήρια.

Α: Δέν ὑπάρχουν. Κι' ἔπειτα, τά βιβλία εἶναι σέ ξένες γλῶσσες καί δέν μποροῦν νά τά χρησιμοποιήσουν εὔκολα οἱ φοιτητές.

— Βιβλιοθήκη, Ἀναγνωστήρια, δέν ἔχετε;

Α: Ἀναγνωστήριο ὑπῆχε μέχρι πέρσι. Φέτος ἔχει μεταστραπῆ σέ αἴθουσα διδασκαλίας.

Γ: Τό Ἀναγνωστήριο ἦταν κοινό γιά ὅλους, Φιλοσοφικῆς καί Μαθηματικῆς. "Εμπαιναν, ἔβγαιναν, δέν ἦταν τελικά γιά διάβασμα.

— Βιβλιοθήκη;

Γ: Περιορισμένη, ὁπωσδήποτε.

Α: Τώρα ἔχει μεταφερθῆ στά Σπουδαστήρια τῆς Φιλοσοφικῆς. "Εστω, ἦταν περιορισμένη ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ Ἀναγνωστηρίου, ἀλλά ἕνας φοιτητής πού δέν εἶχε ν' ἀγοράσῃ βιβλία, μποροῦσε κάτι νά βρῆ.

Β: Τώρα δέν ὑπάρχει.

— Κι' ἕνας φοιτητής πού θέλει νά διαβάσῃ στό Πανεπιστήμιο;

Γ: Σπίτι του. Στό Πανεπιστήμιο δέν μπορεῖ.

— Μέ τά συγγράμματα, τί γίνεται;

Α: Τά παίρνουμε δωρεάν. Καί τίς σημειώσεις.

— Τά παίρνετε ἐγκαίρως;

Α: Στό Πανεπιστήμιο τό 5-κό μας τά παίρνουμε ἐγκαιρα. Πρίν κι' ἀπό τά Χριστούγεννα. Ἐμεῖς παίρνουμε ἀπό τό Πανεπιστήμιο καί τά συγγράμματα ξένων καθηγητῶν, δηλαδή ἄλλων Πανεπιστημίων. Σ' ἄλλα Πανεπιστήμια δέν γίνεται ἀπ' ὅ,τι ξέρω.

Γ: Σᾶς τά δίνουν δωρεάν;

Α: Ναί.

Γ: Μπά;

— Γιατί, ἐσεῖς δέν τά παίρνετε δωρεάν;

Τ' ΑΓΟΡΑΖΟΥΝ

Γ: Τ' ἀγοράζουμε ὅλα τά βιβλία.

Β: Ναί, στή Φιλοσοφική τ' ἀγοράζουν.

Γ: Κάνουμε τις ἐκδόσεις τῆς Ὀξφόρδης, τά ἀρχαῖα κείμενα. Ἐμεῖς δέν ἔχουμε καί συγγράμματα. Ἐγώ πού εἶμαι στό κλασικο δέν παίρνω καθόλου βιβλία, τ' ἀγοράζω.

— Ἀπό τή Φιλοσοφική, πόσα συγγράμματα λείπουν;

Γ: Ἀπό τό κλασικό λείπουν ὅλα. Ἐφ' ὅσον δέν ὑπάρχουν ἑλληνικές ἐκδόσεις τῶν κειμένων, ἀναγκαστικά χρησιμοποιοῦμε τῆς Ὀξφόρδης. Στ' ἄλλα μαθήματα, χρησιμοποιοῦνται συγγράμματα ἄλλων καθηγητῶν. Ἀρχαιολογία ὑπῆρχε μόνο μία τοῦ Τσούντα, ἡ κλασική, καί μετά τοῦ Μπόρθμαν. Βιβλία πού κοστίζουν μέχρι 900 δραχμές, πού ἀγόρασα πέρσι τοῦ Μπόρθμαν. Ἔπειτα, σ' ὁποιο μάθημα δέν ὑπάρχει σύγγραμμα. Ψυχολογία, ἄς ποῦμε, ἔχουμε μόνο τίς σημειώσεις πού κρατᾶμε ἐμεῖς.

Α: Στή Μαθηματική δέν ὑπάρχουν μαθήματα Φιλοσοφίας καί Παιδαγωγικά. Ἕνας μαθηματικός εἶναι ἐντελῶς ξένος καί μέ τή Φιλοσοφία καί μέ τά Παιδαγωγικά. Ἀκουστά ἔχουμε μόνο ὅτι ἡ Παιδαγωγική διδάσκεται μόνο στή Φιλοσοφική.

— Πῶς εἶναι οἱ σχέσεις σας μέ τούς καθηγητές;

Α: Μέ τούς καθηγητές, ἱκανοποιητικές μάλλον. Μποροῦμε νά τούς δοῦμε εὔκολα, νά συζητήσουμε θέματα πού ἔχουν σχέση μέ τήν ἐξέταση καί τά μαθήματα. Μᾶς δέχονται εὔκολα καί εὐγενικά. Εἴμαστε λίγοι κι' ἔχουμε κάποια οἰκειότητα μέ τούς καθηγητές.

Β: Γιά τά μαθήματα μπορεῖς νά πλησιάσης τούς καθηγητές.

— Ὑπάρχει διάλογος στήν αἴθουσα;

Β: Ὑπάρχει.

Α: Ὑπάρχει διάλογος ὅταν οἱ φοιτητές τόν ἐπιδιώξουν. Πάντως ἀπό πολλούς καθηγητές εἶναι εὐπρόσδεκτος.

Β: Πάνω στά μαθήματα.

Α: Μέ μερικούς καθηγητές ὑπάρχει καί διάλογος γύρω ἀπό τά μελλοντικά προβλήματα τῶν φοιτητῶν. Γενικά, ὅμως, στά προγράμματα τοῦ Πανεπιστημίου δέν ὑπάρχει συμμετοχή. Στό τί μαθήματα θά διδαχθοῦν, στόν τρόπο διδασκαλίας, σ' αὐτά δέν ὑπάρχει διάλογος. Ἔπειτα, οἱ καθηγητές δέν δέχονται τίς ἀντιρρήσεις τῶν φοιτητῶν.

Γ: "Οταν καλοῦνται φοιτητές γιά νά κουβεντιάσουν διάφορα θέματα, αὐτοί εἶναι οἱ διορισμένοι τοῦ συλλόγου, τούς ὁποίους καί δέν ξέρουμε. Οὔτε καί κανείς μᾶς ἐνημερώνει. Συμβαίνει τό ἑξῆς ἀντιφατικό. Ἐνώ ὁ σύλλογος εἶναι κοινός, καί γιά τή Φυσικομαθηματική καί γιά τή Φιλοσοφική, δέν ὑπάρχει ἐπαφή ἀνάμεσα στούς μαθηματικούς, ἄς ποῦμε, καί τούς φιλολόγους τοῦ συλλόγου. Ἔτσι, δέν ξέρουν οἱ μέν τά προβλήματα τῶν ἄλλων.

Α: Τό βασικό εἶναι αὐτό, ὅτι μέ τόν σύλλογο ἡ πλειονότητα τῶν φοιτητῶν δέν ἔχει ἐπαφή. Τόν ἀντιπρόεδρο τοῦ συλλόγου τυχαῖα τόν ἔμαθα, στό τέλος τοῦ ἔτους.

Β: Δέν ἐπεδίωκαν ἄλλωστε τοῦ συλλόγου νά ἔρθουν σ' ἐπαφή μέ τούς φοιτητές. Μεταξύ τους τά κανόνιζαν.

Γ: Σημειώσεις ἔδιναν μόνο στά μέλη τοῦ συλλόγου.

— Αὐτοί πού διορίστηκαν ἀπό τό Πρωτοδικεῖο, δέν ἔκαναν γνωστο τόν διορισμό τους;

Α: Βγήκε μιά ἀνακοίνωση πού ἔλεγε ὅτι διορίστηκαν οἱ τάδε. Ποιοί εἶναι αὐτοί, ὅμως; "Επρεπε ἐμεῖς νά ψάξουμε νά τούς βροῦμε. Ἄν τύχαινε νά τούς ξέρη κάποιος, ἐν τάξει. Οἱ ἄλλοι; Οἱ περισσότεροι ἦταν ἄγνωστοι στούς φοιτητές.

Β: Ἡ μόνη ἀνακοίνωση τοῦ συλλόγου πού ἔτυχε νά δῶ ἦταν μιά διακήρυξη σχετικά μέ ἀγῶνες.

— Ποιά ἦταν ἡ δραστηριότητα τοῦ συλλόγου γύρω ἀπό σπουδαστικά προβλήματα;

— Γύρω ἀπό τό θέμα τοῦ προγράμματος στίς ἐξετάσεις, πῆραν μέρος στόν καταρτισμό του. Αὐτό διευκόλυνε καί τούς καθηγητές. Στή Φιλοσοφική λέγανε ὅτι ἐξυπηρετοῦσε τούς φοιτητές ὁ σύλλογος μέ τίς σημειώσεις.

Γ: Κύττα, τίς σημειώσεις τίς ἔβγαζε ὁ καθηγητής ἤ καί κανένας φοιτητής. Ὁ σύλλογος τίς ἔδινε μόνο στά μέλη του.

Β: Διοργάνωσε κι' ἕνα συνέδριο, πανεπιστημιακό ὅπως εἶπαν.

ΤΟ «ΣΥΝΕΔΡΙΟ»

— Τί ἀπήχηση εἶχε αὐτό τό συνέδριο;

Γ: Κατ' ἀρχήν, ἦταν κάτι πού τό πῆραν λίγοι εἴδηση. Πῆραν μέρος μόνο οἱ διορισμένοι τοῦ συλλόγου.

Α: Μά τί ἀπήχηση μποροῦσε νά ἔχη; Ἡ συζήτηση γινόταν μεταξύ 20-30 φοιτητῶν. Καί ἦσαν φοιτητές ἀπό τ' ἄλλα Πανεπιστήμια, οἱ διορισμένοι δηλαδή τῶν ἄλλων συλλόγων.

Β: Τί δυό πρῶτες μέρες μόνο αὐτοί εἶχαν δικαίωμα λόγου. Τήν τελευταία μέρα ἔγινε ἐλεύθερη συζήτηση.

Α: Ἤμουν τήν ἡμέρα αὐτή πού ἔγινε ἡ συζήτηση. Ἐπικρατοῦσε χάος. Ὁ πρόεδρος δέν μποροῦσε νά ἐπιβάλη καμμιά τάξη. Μιλοῦσαν συνέχεια οἱ διορισμένοι τῶν προηγουμένων διοικητικῶν συμβουλίων καί καταφέρνανε ἐναντίον τῶν τωρινῶν διορισμένων. Μιά διαμάχη μεταξύ τους καί οἱ φοιτητές χειροκροτοῦσαν κι' ἔσπαγαν πλάκα μέ τά καλαμπούρια πού λεγόντουσαν.

Γ: Πόσοι ἦταν πού πῆραν μέρος;

Α: Σ' αὐτή τή συζήτηση, καμμιά διακοσαριά περίπου μαζί μέ τούς φοιτητές τῶν ἄλλων Πανεπιστημίων.

— Ποιά φοιτητικά προβλήματα συζητήθηκαν;

Α: Εἶχαν ἀναγραφῆ διάφορα θέματα. Μεταξύ αὐτῶν, τά συγγράμματα καί τό γλωσσικό. Τό γλωσσικό τελικά σβήστηκε ἀπό τή διάταξη γιατί, λέει, δέν εἶμαστε σέ θέση νά τό συζητήσουμε τό γλωσσικό, ἀφοῦ δέν ἔχει λυθῆ ἀπό τήν Πολιτεία. Ἔτσι, ἀναγκάστηκαν νά φύγουν πολλοί φοιτητές γιατί πάει σ' αὐτό περίμεναν νά γίνη μιά συζήτηση. Κάποιος ἐδῶ, ἀπό τό σύλλογο, πῆρε τό λόγο κι' ἄρχισε νά λέη ὅτι ὑπάρχουν προβλήματα, ἄλλα τώρα ἔχουν μπῆ σέ καλό δρόμο ἀπό τό 1967. Μερικοί θέλησαν νά μιλήσουν γιά τό φοιτητικό συνδικαλισμό, ἀλλά δέν τό δέχτηκαν κι' οὔτε ἀκούστηκε τίποτα πάνω σ' αὐτό.

— Ὑπάρχει ἕνα εὐρύτερο θέμα. Ποιος εἶναι δηλαδή, ὁ ρόλος ἑνός σημερινοῦ Πανεπιστημίου.

Γ: "Ενα Πανεπιστήμιο πρέπει νά εἶναι ἐλεύθερο, νά λειτουργῆ ἐλεύθερα χωρίς παρεμβάσεις καί ἔλεγχο. Ἐγώ νομίζω, ὅτι τό Πανεπιστήμιο εἶναι ἕνας χῶρος ζυμώσεων, πρέπει νά εἶναι. Ἀπό μέν ἰδία του τή φύση τό Πανεπιστήμιο, ἐπειδή ἀποτελεῖται ἀπό νέους ἀνθρώπους καί μελλοντικούς ἐπιστήμονες παίζει ἕνα πρωτοποριακό ρόλο στήν κοινωνική ζωή.

— Πῶς θά τόν παίξη αὐτό τόν ρόλο;

Γ: Πρέπει νά καλύψη τήν ἐπαφή του μέ τόν συγκεκριμένο χῶρο καί νά κάνη σαφεῖς τούς δεσμούς τῆς ἐπιστημονικῆς πορείας μέ τό κοινωνικό πλαίσιο. Νομίζω, ὅμως, ὅτι ἀπό τίς ἐπίσημες φωνές τοῦ Πανεπιστημίου ὑπαγορεύεται ἡ θέση, ὅτι ἡ ἐπιστήμη εἶναι κάτι τό ἐντελῶς ξεχωριστό καί ὅτι ἡ πορεία τοῦ φοιτητῆ εἶναι ἐπίσης κάτι τό ἐντελῶς ξεχωριστό.

(Στό σημεῖο αὐτό μπαίνει στήν συζήτηση καί ὁ φοιτητής Δ).

— Σ' αὐτή τή σχέση τοῦ καθορίσες, ὑπάρχει θέμα φοιτητικοῦ συνδικαλισμοῦ καί πῶς θά περιγράφαμε τό ρόλο του;

Γ: Ὁπωσδήποτε ὑπάρχει. Εἶναι ἕνας ρόλος βασικός καί εἶναι εὐρύτερος ἀπό τήν τυπική διεκδίκηση ὁρισμένων αἰτημάτων. Εἶναι θέμα αὐτοκαθορισμοῦ τελικά τῶν φοιτητῶν. Μέσα ἀπό ἕνα ἐλεύθερο συνδικαλισμό, θά ὁδηγηθοῦμε στόν ὑπεύθυνο φοιτητή πού μετέχει: ἄμεσα στή λειτουργία τοῦ Πανεπιστημίου καί ἀντιμετωπίζει κριτικά τίς γνώσεις πού δέχεται καί τούς σκοπούς πού θέτει ἡ ἐκπαίδευσή του.

— Κάτι ἄλλο τώρα. Ὑπάρχει ἔρευνα στό Πανεπιστήμιο;

Α: "Ενας φοιτητής ἐδῶ, δέχεται ἔμμεσες γνώσεις. Ἄν τύχη καμμιά φορά καί δοθῆ κάποιος καθηγητής καί ἐνεργοποιήσει τούς φοιτητές, τούς ἀναθέση ἐρεύνες καί ἐργασίες, ἐκεῖ κατῶ. Δ ἀφορετικά ἕνας φοιτητής πού δέχεται γνώσεις δίχως ἐξετάσεις, παίρνει ἕνα σχετικά καλό βαθμό εἶναι ἕνας πολύ ἐν τάξει φοιτητής.

Γ: Δέν ὑπάρχει ἐπίσημη θέση γι' αὐτά τά πράγματα. "Ενας καθηγητής μπορεῖ νά πάρη μήν πρωτοβουλία, ἀλλ' αὐτό εἶναι δικό του θέμα.

Δ: Πάνω σ' αὐτό. Ὑπάρχει ἕνας ἐπιμελητής πού ἔχει σπουδάσει Κοινωνιολογία. "Ηταν βοηθός στόν καθηγητή τῆς Παιδαγωγικῆς καί μᾶς ἔκανε Κοινωνική Ψυχολογία. Γινόταν συζήτηση καί μᾶς ἔβαζε νά κάνουμε εἰσηγήσεις γιά διάφορα θέματα, οἱ Διανοούμενοι, τό Πρόβλημα τῆς Ἐγκυμονούσης Γυναίκας κλπ. Τόν σταμάτησαν. Ἐσύ θά κάνης Κοινωνική Ψυχολογία, ὅπως εἶναι στό βιβλίο.

— Ἐπομένως, λείπει ἡ ἔρευνα.

Γ: Νομίζω, ὅτι σ' αὐτό τό σημεῖο πρέπει ν' ἀναζητήσουμε τήν αἰτία τῆς ἀπογοήτευσης ὅλων τῶν φοιτητῶν πού μπαίνουν μέ ἄλλες ἐλπίδες στό Πανεπιστήμιο καί ἄλλα βρίσκουν.

— Στίς γνώσεις πού παίρνετε, ὑπάρχουν σύγχρονα στοιχεῖα;

Δ: Σέ μᾶς, στή Φιλοσοφική, ὄχι. Ἄς πάρουμε τή Λογοτεχνία, ἀρχαία Ἑλληνική Λογοτεχνία. Μαθαίνουμε μιά μετάφραση, μερικά πραγματολογικά καί τίποτα ἄλλο. Δέν καθόμαστε νά ἀναλύσουμε τά ἀρχαῖα κείμενα κάτω ἀπό τά σημερινά δεδομένα, νά τά τοποθετήσουμε κοινωνικά. Νά ἐξετάσουμε ποιές ἦταν οἱ συνθῆκες τότε καί γιατί ἔγραψαν αὐτά τά πράγματα.

— Φιλοσοφικά ρεύματα διδάσκεσθε;

Δ: Ἄς πάρουμε τόν Ὑπαρξισμό. Δέν ἐξετάζεται καθόλου. Εἶναι ἄγνωστος.

Γ: Ὁ κύριος χῶρος τῆς Φιλοσοφίας εἶναι ἡ Ἰωνική Φιλοσοφία, Ἀριστοτέλης, πού εἶναι ἕνα καλό βῆμα γιά μιά ἀρχή, ἕνα ὑπόβαθρο τέλος πάντων. Ἀλλά, δέν προχωράει παραπέρα.

Δ: Κάτι γίνεται ὁρισμένες φορές ἀπό ὁρισμένους καθηγητές. Ὁ καθηγητής τῆς Φιλοσοφίας προσπαθεῖ κάτι νά κάνη, θέλει κάτι νά κάνη. Ἀλλά πῶς νά μιλήσης γιά πράγματα πού δέν τά ξέρει ὁ φοιτητής; Μιλάει γιά τόν Σκεπτικισμό κι' ὁ φοιτητής δέν ἔχει διαβάσει, δέν ξέρει τί λέει ὁ Πύρωνας, τί σημαίνει Σκεπτικισμός, δέν μπορεῖ νά καταλάβη τί τοῦ λέει αὐτός ὁ ἄνθρωπος.

— Νεοελληνική λογοτεχνία;

Δ: Ἀπ' ὅ,τι ξέρω, ἀπό συμφοιτητές μου, κάνουν Παπαδιαμάντη, Καρκαβίτσα...

Γ: "Οχι, φτάνουν μέχρι Σικελιανό.

Δ: Δέν ξέρω, ἀλλά τί νά κάνουν καί οἱ καθηγητές. Ὑπάρχει ἔλλειψη, πολύ μεγάλη ἔλλειψη καθηγητῶν. Ἐκτός τοῦ ὅτι δέν ἔρχονται, δέν ξέρω γιά ποιό λόγο, κάθε χρόνο διώχνουν κι' ἀπό ἕνα. Τόν Καρατζᾶ τό 1967, τόν Δάκαρη τό 1967 καί πάλι, ἔρχεται ὁ Λουκάτος, παραιτεῖται τό 1968. Τήν ἴδια χρονιά διώχνουν τόν Κακριδῆ, μετά διώχνουν τόν Παπαθωμόπουλο, ξαναδιώχνουν ὁριστικά τόν Κακριδῆ. Φτάσαμε στό σημεῖο νά ἔχουν φύγει περισσότεροι καθηγητές ἀπ' ὅσοι ἐμείναν. "Ηταν ὁ κ. Οἰκονομίδης, τόν πῆραν στή Θεσσαλονίκη γιατί ἐκεῖ τόν χρειαζόντουσαν περισσότερο, ἐμεῖς χωριατόπουλα εἴμαστε, δέν χρειάζεται νά μάθουμε καί πολλά. Ἀλλά δέν εἶναι μονο αὐτό. Αὐτοί οἱ καθηγητές πού ἔφυγαν ἐκπροσωποῦσαν τό πιό προοδευτικο πνεῦμα τοῦ Πανεπιστημίου. Ὁ Καρατζᾶς εἶχε ἔρθει ἐδῶ μονος του γιά νά βοηθήση τό Πανεπιστήμιο καί τώρα διδάσκει πάλι: ἔξω, σέ ξένο Πανεπιστήμιο. Ὁ Φάνης ὁ Κακριδῆς, δέ νομίζω ὅτι ὑπαρχει ἄλλος δάσκαλος σάν κι' αὐτόν. Ἄς πάρουμε τόν Λουκάτο. Μάζευε λαογραφικά στοιχεῖα ἀπ' ὅλους τούς φοιτητές, ἔπρεπε ὁ καθένας μας νά κάνη μιά ἐργασία πάνω στήν Λαογραφία. Ὁ Δάκαρης τώρα, ἔχει ἀναλάβει αὐτή τή στιγμή στήν Ἤπειρο ὅλες τίς ἀρχαιολογικές ἐρευνες, στή Νικόπολη, στό Σοῦλι, στή Δωδώνη. Κι' αὐτόν τόν καθηγητή τόν ἀπέρριψαν καί δέν τόν ἔκαναν δεκτό ὅταν ὑπέβαλε γιά δεύτερη φορά ὑποψηφιότητα γιά τήν ἕδρα τῆς Ἀρχαιολογίας. Ὁ Καρατζᾶς δέν ἔπαιρνε ποτέ παρουσίες κι' ὅποτε ἔκανε μάθημα ἡ αἴθουσα ἦταν γεμάτη ἀπό φοιτητές. Πήγαιναν νά τόν ἀκούσουν καί φοιτητές πού δέν εἶχαν σχέση μέ τό μάθημά του.

Β: Οἱ φοιτητές εἶναι τώρα ἔξω ἀπ' ὅσα ἀφοροῦν τό Πανεπιστήμιο. Γίνεται προσπάθεια ὁ φοιτητής νά εἶναι: ἕνας παθητικός δέκτης. Τό πῶς θά παίξη ἕνα πιό ἐνεργητικό ρόλο, αὐτό εἶναι στήν δική του πρωτοβουλία.

Δ: Αὐτή τή στιγμή πάντως, αὐτή εἶναι ἡ ὄψη τοῦ Πανεπιστημίου. Οἱ φοιτητές πηγαίνουν καί παρακολουθοῦν γιά νά δώσουν τήν παρουσία τους κι' ἀπό κεῖ καί πέρα φεύγουν καί διαβάζουν ὅ,τιδήποτε ἄλλο, ἔστω καί πάνω στήν ἐπιστήμη τους, ἀλλά ἔξω ἀπο το Πανεπιστήμιο. Μόλις ἔρθει ὁ Μάϊος, ἀρχίζουν νά διαβάζουν γιά νά περάσουν τό ἔτος. Ἄν μορφωθοῦν, ὅσοι ἔχουν τήν ὄρεξη, θά μορφωθοῦν μόνοι τους. Οἱ ἄλλοι, θά πάρουν τό πτυχίο καί θά περιμένουν νά πάνε σ' ἕνα σχολεῖο καί νά ποῦν αὐτά πού ἔμαθαν.

— Τή στάση αὐτή, τήν ἀκολουθοῦν συνειδητά;

Α: Ὑποχρεώνονται ἀπό τά πράγματα οἱ περισσότεροι. Μπορεῖς νά βρῆς φοιτητές πού, ἄν τούς ρωτήσης γιά τόν Σεφέρη ἤ τόν Ρίτσο, δέν θά ξέρουν. Ἄν τό κυπτάξης ἐπιδερμικά αὐτό, θά ἀπογοητευθῆς καί θά ρίξης ὅλο τό βάρος στούς φοιτητές. Τήν στιγμή ὅμως, πού κανένας δέν τοῦ μιλάει γι' αὐτά τά πράγματα καί ἡ οἰκογένειά του καί τό περιβάλλον του βρίσκονται ἔξω ἀπό αὐτά, δέν νομίζω ὅτι μποροῦμε νά τοῦ ζητήσουμε εὐθύνες. Φυσικά, ἀπογοητευόμαστε. Ἀλλά δέν βρίσκεται ἐκεῖ τό πρόβλημα.

ΣΤΕΓΗ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ

— Ἄς μιλήσουμε τώρα γιά τά ἄλλα προβλήματα πού ἀντιμετωπίζετε, ἔξω ἀπό τό Πανεπιστήμιο. Ποιά εἶναι αὐτά;

Β: Ναί, εἶναι ἡ στέγη, ἡ ἐργασία. Αὐτά εἶναι βασικά προβλήματα γιά μᾶς. Ἡ στέγη εἶναι ἀπό τά πιό σοβαρά, γιατί ἀφ' ἑνός τά ἐνοίκια εἶναι πολύ ἀκριβά καί ἀφ' ἑτέρου οἱ Γιαννιῶτες δέν δίνουν τά σπίτια τους σέ φοιτητές.

Α: Τά οἰκονομικά προβλήματα τοῦ φοιτητοῦ δέν τά ὑπολογίζουν. Νομίζουν ὅτι τό μόνο πού ἀπασχολεῖ τόν φοιτητή εἶναι τό Πανεπιστήμιο, τό διάβασμα, οἱ ἐξετάσεις, δέν ἔχει ἄλλα προβλήματα. Σχηματίζουν οἱ πανεπιστημιακές ἀρχές τή γνώμη τους γιά τούς μή καλούς φοιτητές, δέν παίρνουν καμμιά εὐθύνη καί δέν ἀναγνωρίζουν ὅτι οἱ φοιτητές ἀντιμετωπίζουν κι' ἄλλα προβλήματα ἔξω ἀπό τά μαθήματα.

Β: Τό βασικό εἶναι τό οἰκονομικό πρόβλημα. Ἐγώ προσωπικά θέλω διόμισυ χιλιάδες τουλάχιστον τό μῆνα, ἔχοντας ἐξασφαλισμένη τήν τροφή.

Α: Φυσικά, ὑπάρχουν οἰκογένειες πού δέν μποροῦν νά διαθέσουν αὐτές τίς διόμισυ χιλιάδες. Ὑπάρχουν φοιτητές πού ξοδεύουν χίλιες τό μῆνα, μέ ἐνοίκιο 600, πού εἶναι τό φθηνότερο πού μπορεῖς νά βρῆς στά Γιάννενα.

Β: Σέ τρώγλη, ὅμως.

Α: Φυσικά, χωρίς ἐσωτερικό ἀποχωρητήριο, χωρίς μπάνιο, χωρίς θέρμανση...

Β: Καί δέν μπορεῖς νά μείνης σέ τέτοια σπίτια, γιατί τό κλίμα εἶναι πολύ ὑγρό.

Α: Ἡ θέρμανση εἶναι πρόβλημα. Ἄν μένης σέ πολυκατοικία, ἀνεβαίνουν τά ἔξοδα λόγω τοῦ καλοριφέρ, ἄν μένης ἀλλοῦ, χρειάζεσαι σάμπα πετρελαίου ἤ ἠλεκτρική, πάλι ἔξοδα δηλαδή.

Β: Μετά, οἱ Γιαννιῶτες δέν δίνουν τά σπίτια τους σέ φοιτητές.

Δ: "Ενας βοηθός μόνο κάνει Σεφέρη, τούς σύγχρονους λογοτέχνες. Οἱ καθηγητές δέν κάνουν σύγχρονους.

— Ξένη λογοτεχνία;

Δ: Καθόλου. Ἀλλά ἄς πάρουμε τά Παιδαγωγικά. Τί